

Gemeente Ede
College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 9022
6710 HK EDE

Onderwerp: Advies Nota Lokaal Gezondheidsbeleid

Datum: 8 september 2020

Geacht College,

Op 17 juli 2020 ontving de ASDE uw verzoek om advies uit te brengen over de nota Lokaal Gezondheidsbeleid. In deze nota beschrijft u uw visie en ambitie voor de komende jaren.

In dit advies leest u eerst onze algemene indruk. Vervolgens hebben we onze opmerkingen gerangschikt naar de indeling van de nota.

Opmerking vooraf:

De gebruikelijke werkwijze van de ASDE is, dat er voorafgaand aan het opstellen van een advies, overleg is met de betrokken beleidsambtenaren. In dat overleg worden de meeste vragen van de ASDE al beantwoord. Door de uitzonderlijke situatie rond de coronacrisis en de beperkte beschikbaarheid van zowel ambtenaren als leden van de ASDE gedurende de zomervakantie, ontbrak hiervoor de mogelijkheid en is er geen dergelijk overleg geweest bij de totstandkoming van dit advies. Daardoor wijkt dit advies af van overige adviezen en leest u hieronder onder meer een aantal vragen, waarover we met betreffende ambtenaren graag nog in gesprek gaan.

Algemene indruk

In deze beleidsnota verschuift de focus van gezondheidsbescherming naar een meer integrale kijk op gezondheid, met gezondheidsbevordering als norm voor alle inwoners van Ede.

De ASDE onderschrijft deze veranderde visie, omdat gezondheidsbeleid een continu proces in een breed perspectief is, waarbij de brug tussen zorg en welzijn zeker niet mag ontbreken.

U haakt in deze nota ook aan bij landelijke speerpunten en doelen en ambities zoals geformuleerd in andere programma's en beleidsvelden. Dat deze nota niet op zichzelf staat is daarmee duidelijk.

De ASDE staat achter deze verbinding.

De ASDE beschikt over onvoldoende inzicht in en kennis van de huidige gezondheidssituatie van de Edese burgers. Het is daarom voor ons lastig te beoordelen of de genoemde ambities en de daarbij behorende thema's wel de juiste prioriteiten zijn. Daarbij helpt het ons niet, dat bij elke ambitie weliswaar diverse thema's worden benoemd, maar de ontwikkelrichting en het kader niet concreet worden. Veel hangt dus af van de uitvoeringsagenda die in het voorjaar 2021 verschijnt.

In deze nota ligt de focus op de gezonde inwoner. Ede heeft ook chronisch zieke inwoners en inwoners met fysieke beperkingen. Ook zij maken deel uit van de Edese

samenleving en hebben daarin hun positie en bijdrage. Deze inwoners hebben vaak specifieke ondersteuning nodig om de voor hen meest optimale kwaliteit van leven te creëren en hun levensstijl waar nodig aan te passen.

De ASDE ziet graag aandacht voor deze groep in de uitvoeringsagenda.

Ambitie: Gezond Opgroeien

1. Bij 'Kansrijke Start': de beleidsnota geeft aan te willen investeren in een lokale coalitie. Dit vinden we nog erg vaag. Is dit het enige beleidsvoornemen bij dit thema? We adviseren u zien dit in uitvoeringsagenda duidelijk uit te werken.
2. Bij 'terugdringen van middelengebruik bij jongeren' is in deze nota alleen aandacht voor jongeren in het buitengebied. De ASDE ziet de laatste tijd, dat de gemeente in de praktijk nu ook aandacht besteedt aan jongeren in Ede Stad, die lachgas gebruiken. We adviseren u dit aandachtspunt in de uitvoeringsagenda op te nemen.
3. In dezelfde alinea staat dat er gesprekken gevoerd worden over alcoholgebruik. We vragen ons af met wie er gesprekken gevoerd worden en met welk resultaat.
4. De gemeente wil aansluiten bij 'FrisValley Light'. In deze alinea is sprake van preventief beleid op het gebied van alcohol- en drugsgebruik. Over welke beleid gaat dit? De ASDE wordt graag geïnformeerd over deze aanpak.
5. Ambitie voor een rookvrije generatie: hier mist de ASDE richting voor concretisering voor de uitvoeringsagenda. Sluit de gemeente bijvoorbeeld aan bij het initiatief voor rookvrije gebieden rondom scholen, en zo ja, hoe?
6. De ASDE onderstreept het belang van aandacht die de gemeente besteedt aan de e-sigaret. Het toenemende gebruik van deze sterk-verslavende vorm van roken is een verontrustende ontwikkeling. Zijn hier al plannen voor ontwikkeld?
7. Leefstijlonderwijs: de gemeente Ede maakt gebruik van bestaande programma's. Kan aan de ASDE (werkgroep Jeugd) eens toegelicht worden wat de rol van de gemeente Ede hierin is en welk resultaten met deze programma's behaald worden?
8. Uit de pilot 'Vaccinatieconsult' zijn inzichten en aangrijpingspunten te halen. De ASDE wil graag informatie over deze inzichten en aangrijpingspunten. Het is ons niet duidelijk of deze een kader zullen vormen bij de concretisering in de uitvoeringsagenda.
9. In de beleidsnota is sprake van een toenemende druk op het dagelijks leven van jeugd en jongeren. Het is belangrijk om *de individuele weerbaarheid te versterken en systeemomstandigheden te creëren die de mentale gezondheid bevorderen*. De ASDE vindt dat een belangrijke, zo niet de belangrijkste rol voor de opvoeding bij de ouders ligt. De invloed van de gemeente op de opvoeding is ons inziens beperkt.
10. *Veilig opgroeien in een steunend netwerk is van groot belang*. Het IJslands model wordt in de beleidsnota als voorbeeld gesteld. De ASDE vraagt zich af wat de succesfactoren van dit model zijn. We zijn benieuwd of deze factoren het kader vormen voor de concretisering van de uitvoeringsagenda. Daarbij merken we op, dat de IJslandse situatie niet één op één te vergelijken is met de lokale situatie in Ede.

Ambitie: Gezond blijven

1. 'Aan de andere kant mag mentale kwetsbaarheid soms ook genormaliseerd worden, niet alles hoeft een instant oplossing.' Zit hier een tegenstelling? Legt u hier met 'normaliseren' van de mentale kwetsbaarheid een directe link met het eerste leidende principe van de transformatie sociaal domein?
2. De ASDE onderstreept van harte het inzicht, dat verandering van leefstijl een illusie is wanneer mensen geen werk en inkomen hebben. We vinden het belangrijk dat hier huisvesting aan toegevoegd wordt.

3. 'We stimuleren beweging'. De ASDE adviseert voor dit onderwerp ook het bedrijfsleven te benaderen: gezamenlijk sporten, rustmomenten inbouwen, fietsen/e-bikes stimuleren.
4. De fysieke omgeving dient zo ingericht te worden, dat deze uitnodigt om te bewegen: een goed netwerk van veilige fietsroutes is goed voor mens en natuur.
5. 'We kijken waar autoverkeer ontmoedigd kan worden, bijvoorbeeld rondom scholen en sportclubs. We hebben aandacht voor culturele gewoontes die leefstijl beïnvloeden. Ook zetten we in op andere manieren die de gezonde keuze makkelijker maken. Denk aan een gezonde voedselomgeving.' Aan welke partners denkt u? Zijn deze vragen ook kaders voor concretisering van de uitvoeringsagenda?

Ambitie Vitaal ouder worden

1. In deze nota wordt ambitie 'Vitaal ouder' benoemd. Maar is er wel een integraal ouderenbeleid? De ASDE vreest dat de focus op 'het vergroten van de eigen kracht' en 'beroep doen op mantelzorg' ook kan betekenen, dat de gemeente zich steeds verder terugtrekt met het verlenen van voorzieningen, wat juist vitaal ouder worden in de weg kan staan.
2. We missen bij deze ambitie de wooncomponent. Er is op dit moment weinig levensbestendige betaalbare huisvesting voor ouderen beschikbaar.
3. Voor vitaal ouder worden is ook de inrichting van de fysieke omgeving van essentieel belang (bijvoorbeeld meer bankjes op rollatorafstand).
4. 'De omgevingswet, de Wet Publieke Gezondheid, het Nationaal Preventieakkoord en het Sportakkoord bieden de benodigde handelingsperspectieven op landelijk en lokaal niveau om een seniorvriendelijke leefomgeving in te richten die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten.' De ASDE is benieuwd naar de concrete uitvoering van bovenstaande zin. Vooralsnog hebben wij hier nog geen beelden bij. Gaat de gemeente bijvoorbeeld de bouw van woonunits voor ouderen in de tuin/omgeving van hun kinderen/familie stimuleren en faciliteren?

Coronacrisis en tot slot

De coronacrisis heeft impact op het (sociaal) welbevinden. In de nota is sprake van een 'heel goed kijken' bij het formuleren van de uitvoeringsagenda naar wat op dit moment nodig en haalbaar is. De ASDE heeft geen beeld bij wat deze zin inhoudt.

Afsluitend wenst de ASDE het college succes bij de verdere uitvoering van het Lokaal Gezondheidsbeleid. We zien de uitvoeringsagenda in 2021 met belangstelling tegemoet.

In afwachting van uw reactie,

met hartelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Ede (ASDE)

Leny Oosterbaan
voorzitter